

ELŐFIZETÉSI ÁRA :
 EGÉSZ ÉVRE 16.— K | FÉL ÉVRE 8.— K
 NEGYED ÉVRE 4.— K

FŐSZERKESZTŐ:
 DR. BISCHITZ BÉLA
 ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 BUDAPEST, V., SAS-UTCA 20.
 TELEFON 108—00.
 HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.

Vámunió.

Tehát nem lesz vámunió. A Középeurópai Közgazdasági Egyesület július 23. berlini ülésének ez az eredménye. És helyes eredmény.

A kis gazdasági épségeket megeszik a nagyok. Mégha nincs is egyesülről szó, mégha erőteljes legisláció hatalmas védvámokkal dolgozik is, a világ-gazdaság közrehatásainál fogva természetes függési viszony keletkezik. Hát még ahol nincs meg ez az öntudatos legisláció? Ahol állandó tekintetek egy történelmi viszonyra irányítják hazánk tarifa-politikáját és egész közgazdasági alapulását? Ha még hozzá egy vámunió keretében olvadnánk bele egy vámunióba, mely Ausztriával és Németországgal való teljes közösséget létesítene, egészen bizonyos, hogy ebbe bele kellene fulladnunk és ipari fejlődésünk teljes képtelenség volna.

A vámunió tehát Magyarországra öngyilkosság jellegével bírna. Nagyon természetes azonban, hogy a központi hatalmak csodálatos politikai testvériesülése, amire példa még sohasem volt a világtörténelemben, megszülte üdvös közgazdasági hatásait is. A sors kezének intő jelére világosodnak meg az elmék és ma már nincs egy ember se a központi hatalmak országaiban, aki állítani merné, vagy csak hinné is, hogy ezek az országok gazdaságilag ne volnának a legnagyobb mértékben egymásra utalva, hogy tehát a jövőben a gazdasági közeledés feltétlenül meg kell, hogy történjék. Ez a háboru beigazolta azt a tételt, hogy Németország és Ausztria a magyar róna cereáliái nélkül a legcsufosabb éhhalálnak lettek volna kitéve, de sőt sok tekintetben a magyar ércek segítették ki őket és e szempontból csak sajnálatos, hogy annyi tenger kincs hever kiaknázatlanul, megkezdetlenül ennek az országnak a földjében. Másrészt a német ipar csodálatos fejlettsége nélkül, amely a leghihetelenebb produkcióra s legmagasabb igények kielégítésére

képes, mi lett volna Magyarország védelméből? Hiszen még Törökországot is a német ipar tudta valósággal galvanizálni.

Ez az egymásra utalt helyzet a legbiztosabb záloga egy békés és megértő gazdasági fejlődésnek. Az a rideg önzés, mely gazdasági szerződéseinket a multban reánk nézve elszomorítóvá tette, hihetőleg meg fog szünni a jövőben. A multban kényszerhelyzetben voltunk s nem volt elég erőnk a parlamentben gazdasági akaratunkat kifejezésre juttatni. A jövőben meg fognak bennünket érteni. Biztos záloga ennek ez a berlini konferencia, ahol a vámunió lancirozott gondolatát Európa egyik legragyogóbb magyar közgazdasági kapacitásának higgadt, megfontolt előadására egy csapásra elejtették. Kétségtelen, hogy gazdasági közeledés lesz, bensőségteljesebb, érzelmi momentumokon is alapuló becsületesebb közeledés, amilyen aligha létesül más országok között a jövőben, azonban ez a közeledés éppen az érintett egyéniség világos okfejtéséből kitűnőleg nem fogja eredményezni beolvadásunkat egy nagy világ-gazdasági egységbe, hanem bizonyára olyan kedvezmények kölcsönös biztosítására fog vezetni, amilyeneket harmadiknak nem nyújtunk.

A berlini konferencia csak tanácskozás jellegével bírt. Joghatálya persze semmi. Azonban a benne résztvevő egyének sulyánál fogva mindenik országnak kormánykörei legbehatóbb mérlegelésére tarthat számot. A gazdasági szerződések mikénti kialakulása alighanem abban a szellemben fog történni, amely Berlinben megkonstruálódott és melyre a legelőkelőbb német közgazdászok mondták rá a placetet. Reánk nézve pedig nagyon megnyugtató lesz, hogy az Ausztriával kötendő kereskedelmi szerződések, melyek pedig már küszöbön vannak, hova-tovább mindinkább ki fogják domborítani külön vágyainkat, szükségünket s gazdasági területünk különállását,

ami a magyar szent korona fényének s biztos fejlődésének záloga. A magyar résztvevők fejének a berlini konferencián való elismertetése és az az egyetértés, amely a nagy német világgazdaság vezetőivel létrejönni látszott, hatalmas erkölcsi támogatás nekünk, akik eddigelé a küzdelmesen létrejött szerződéseinkben mindig alant maradtunk; akiknek még egy racionálisabb vasúti csatlakozást sem sikerült kicsikarnunk Annabergen át a német birodalommal, ami egyébiránt ebben a háboruban igazolta be, hogy a gazdasági irigység, mely visszafejlesztetni akart minket, mily szomorú következményekkel járhat. Az a tény, hogy a német közgazdasági tényezők is elismernek bennünket, talán még megnyugtatóbb reánk nézve, mint nemzetünk politikai elismerése, mert váltig azt mondjuk, előbbrevaló a vagyoni önállóság minden egyébnél. Gazdag nemzetnek ölébe hull a politikai önállóság.

✂ HAZAI HIREK. ✂

Előfizetési felhívás.

Felkérjük azon tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük lejárt, hogy a már birtokukban levő befizetési lap felhasználásával azt meghosszabbítani sziveskedjenek, nehogy a lap további küldésében fennakadás történjék.

Magyar Bauxit r.-t., mely a biharmegyei alumíniumművére telepek kiaknázását tűzte ki feladatul, az *Allg. Aluminiumindustrie A.-G.* és a *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank* közös alapításaként megalakult. A vállalat már megkezdte üzemét, de a termelt alumíniumércet egyelőre nem idehaza, hanem az *Aluminiumindustrie A.-G.* schaffhauseni és neuhauseni gyáraiban dolgoztatja fel. A vállalat a háboru után hazánkban nagyszabású alumíniumipari gyárat óhajt létesíteni, amely valószínűleg a fővárosban épülne fel. Az üzemerőt azonban a vállalat az erdélyi földgáz útján szeretné biztosítani, ami a budapesti földgázvezeték kérdését ismét előtérbe tolta. Ez irányban dr. Böckh Hugó min. tanácsos és az *Allg. Aluminiumindustrie A.-G.* megbízottjai között már hosszabb idő óta megbeszélések folynak.

A galíciai petróleumüzemek. Mint értesülünk, lovag *Homann*, a közmunkaügyi minisztérium osztályfőnöke, a galíciai nyersolajterületre utazott. A kormány széleskörű programot dolgozott ki a galíciai nyersolaj és petróleumiparnak normálissá tételére, lovag *Homann* fogja a drohobyci állami üzemek rendbehozását vezetni.

Az új moratórium-rendelet. A hivatalos lap július 29-iki számában 2807—1915. M. E. szám alatt új rendelet jelent meg, mely ma, augusztus 1-én lép hatályba. A legutóbbi, hatodik moratórium-rendelet elvben kimondotta azt, hogy 1915. évi augusztus 1-én a mora-

tórium megszűnik, de már akkor hangoztatta annak szükségességét és be is jelentette előre, hogy a moratórium megszűnésekor kiadandó rendelet a tartozások bizonyos nemeire és bizonyos adósokra nézve kivételeket fog tenni; ugyyszintén a moratórium tartama alatt összegyűlemllett tartozások törlesztésére is átmenetileg részletekben beálló esedékességeket kellett megállapítani.

Az új rendelet ezen irányelvekből kiindulva szabja meg a kötelezettségek teljesítésének mérvét. Már címében is különbözik az eddigiektől, amennyiben nem mint moratórium, hanem moratórium-öldő rendelet címmel tették közzé. Az eddigi rendeletekben általános szabály az volt, hogy a magánjogi kötelezettségek halasztás alá esnek és az ezen szabály alól elvont rendeletek voltak felsorolva, míg a moratórium feloldó rendelet — elnevezésének megfelelően — az 1915 július 31. napjáig bezárólag lejárt tartozások törlesztési módzatait írja elő. Az 1915 július 31. napja után lejárt pénztartozások teljesítése pedig, tekintet nélkül keletkezésük idejére, lejáratkor teljes összegükben követelhető és csak a kivételek vannak részletesen felsorolva.

A moratórium rendeletének főbb pontjait alább közöljük:

Törlesztéses és kötvénykibocsátás alapjául szolgáló kölcsönök azon kamatai és tőketörlesztő részletei, amelyek a hatodik moratóriumi rendelet értelmében még halasztás alá estek, négy egyenlő részletben törlesztendők. Ugyanígy köteles törleszteni az is, ki a tartozásért a jelzálogadóson kívül felelős.

Ha a jelzálogadóó katonai szolgálatot teljesít, az adósságért felelős harmadik személy — habár nem katoná — mindaddig megtagadhatja a teljesítést, míg az előbbi ellen a követelést bíróilag érvényesíteni nem lehet.

A bértartozások csak akkor esnek moratórium alá, ha a kötelezett katonai szolgálatot teljesít, de ez esetben is a szolgálati vagy alkalmazási viszonyból folyó járandóságokat, ugyyszintén a lakbér céljaira kapott közsegélyt a bérbeadónak be kell szolgáltatni.

A kereskedelmi forgalom és gazdasági élet leggyakoribb kötelezettségei, az ingó dolgok vételára és ipari munkateljesítmények ellenértékére a törlesztések a következők:

- a) az 1915 március végéig lejárt tartozásokat kéthavonként tíz százalékos részletekben;
- b) az 1915 április, május, június és július hónapjaiban lejárt tartozások hátralékát havonként tíz százalékos részletekben; ha azonban ily módon — a harmadik moratóriumi rendelet értelmében fizetendő részletek hozzászámításával — már öt részlet vált esedékessé, a további részletek már csak kéthónaponként fizetendők.

A részleteket mindig a tartozás eredeti összege után és ha a tartozás a szerződés értelmében részletekben fizetendő, külön mindegyik részlet után kell számítani. Az első részletet az 1915 szeptember havának azon a napján kell megfizetni, amely számánál fogva a korábbi részletekre nézve megállapított fizetési napnak megfelel és ha ez a nap szeptember havában hiányzik, szeptember 30. napján.

A betéti könyvre elhelyezett betét kifizetését a betevő összegre való tekintet nélkül követelheti, amennyiben hitelt érdemlően kimutatja, hogy valamely halasztás alá esett tartozását, amelyre a moratóriumi rendeletek vagy a jelen rendelet értelmében fizetést kell teljesítenie, a betétével való rendelkezés biányában — saját vagy vele szemben eltartásra jogosult hozzátartozói megélhetésének, vagy gazdasági vállalata vagy üzeme folytatásának veszélyeztetése nélkül — teljesíteni nem képes és az evégből szükséges összeget a hitelező javára utalja át.

Minden egyéb tőketartozás, mely eddig halasztás alá esett, három részletben törlesztendő olyképpen, hogy a tartozás huszonöt-huszonöt százaléka 1915. év október és 1916. év március havában, a hátralékos ötven százalék pedig 1916. év október havában esedékes.

Az 1914. év augusztus 1-ső napja előtt keletkezett szerződésekből eredő, de 1915. év július 31. után esedékes pénztartozások rendkívül súlyos helyzetbe hozhatták volna az adósokat, főleg tekintettel arra, hogy az előző időbeli tartozások is az új rendelet szerint igen nagy mértékben teljesítendőek. Ezért 1915. év július 31-től december 31. napjáig bezárólag lejárt kötelezettségekre vonatkozólag szintén szükségesek voltak átmeneti intézkedések. Eszerint ily tartozásoknak lejárt részletei két egyenlő részletben törleszthetők. Az első részletet az 1915. év augusztus és szeptember havában lejárt tartozások után a lejáratot követő két hónap elteltével, az 1915. év október, november és december havában lejárt tartozások után a lejárat napján, a második részletet pedig mindegyik esetben az első részletre megszabott fizetési napot követő négy hónap múlva kell megfizetni.

Határozat. Minthogy Igló r. t. város határában Knolli zuzómű vidékén 1890. évi november hó 22-én 1709. szám alatt adományozott, az adományozási, könyv VII. kötet 136. lapján az elhalt Harmatty Mátyás volt dobsinai lakos tulajdonaként nyilvántartott Mátyás védnevű külmértéket a volt tulajdonosoknak az iglói kir. bányakapitányság előtt ismeretlen örökösei az ált. bányatörvény 174. §-a ellenére évek óta üzemben nem tartják, az iglói kir. bányakapitányság március hó 18-án 146. szám alatt kelt azon felhívásának, hogy a bányamű tulajdonjogi viszonyát rendezzék és a külmértéket művelésbe vegyék, a kitűzött határidő alatt eleget nem tettek, azért a kir. bányakapitányság tőlük a bányajogositmányt az ált. bányatörvény 243. és 244. §-ai alapján elvonja és jelen határozat jogerőre emelkedése után az ált. bányatörvény 14. fejezete értelmében fog eljárni.

Választmányi gyűlés. A Magyar Bányász- és Kohász-Altiszték Országos Egyesületének központi választmánya augusztus 15-én, Selmezbányán, a bányásziskola nagytermében ülést tart.

Szállítás. A pápai m. kir. dohánygyári igazgatóság 1916 január 1-től 1916 december 31-ig terjedő egy évi idő alatt szükségellendő s évenként mintegy 4000 métermázsát kitevő hazai származású I-a minőségű kőszén szállítására versenytárgyalást irt ki.

Az iveként egykoronás bélyeggel ellátott és szabályszerűen kiállított ajánlatok lepecsételt boríték-

ban „Ajánlat 1366/1915. számú versenytárgyalási hirdetésben kiirt köszénre” címmel legkésőbb 1915. évi augusztus hó 23-án délelőtt 10 óráig az igazgatósághoz közvetlenül vagy posta útján nyújtandók be.

Az ajánlatokat az ajánlati úrlapon megszerkesztve, az előirt felirású borítékba zárva kell benyújtani.

A bánoatpénz az egy évi szállítási összérték 5%-a készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapírokban a versenytárgyalási hirdetés számára való hivatkozással valamely m. kir. adóhivatalnál vagy a budapesti m. kir. állampénztárak bármelyikénél legkésőbb a versenytárgyalást megelőzőleg teendő le és az erről szóló nyugta a zárt ajánlatához csatolandó.

Az ajánlattevő ajánlatában kijelenteni köteles, hogy az „Általános szerződési feltételek”-ben, a „Részletes feltételek”-ben és a „Különleges feltételek”-ben, nemkülönben a szerződési tervezetben foglaltakat ismeri és magát azoknak aláveti.

Közgyűlés. A Vozsdocsi Szent Tódor Bányatársulat augusztus 15-én Nagybalmágyon tartja rendkívüli közgyűlését a következő tárgysorozattal: 1. A bánya opcióba adása. 2. Esetleges indítványok.

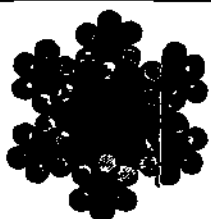
Cégjegyzési hírek. Kábelgyár r. t. Pozsony, Keil Henrik igazgatósági tagját a cégjegyzékből törölte. — Az Első dunavidéki cementárugyár r. t. főtelep Dunapentele, a június 6. napján tartott rendes évi közgyűlés által az alapszabályok 4. §-ának akként való módosítása, hogy a „társaság alaptőkéje 60 000 koronában állapítatik meg, amely 600 darab 100 koronára kiállított bemutatóra szóló részvényre osztatik”, bejegyeztetett. — Fémipari és brikettező r. t. Farkas József dr. társulati tisztviselő cégjegyzési jogosultságának megszűnését bejegyeztette. — Első magyar csavargyár r. t. Berud Adolf és Waller Károly igazgatósági tagoknak ebbeli minőségük és cégjegyzési jogosultságuk, továbbá a május 1. napján tartott rendkívüli közgyűlés által elhatározott alapszabálymódosítások, valamint Berud Rudolf igazgatósági tag ebbeli minőségének és cégjegyzési jogosultságának megszűnése bejegyeztetett.

Felszámoló részvénytársaság. A Fémipari és Brikettező Részvénytársaság legutóbb tartott közgyűlésén a társaság felszámolását kimondotta. A részvénytársaság a hivatalos lap útján felhívta hitelezőit, hogy hat hónapon belül a társaság felszámoló bizottságánál a fennálló követeléseiket érvényesítsék.

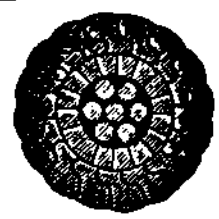
FELTEN ÉS GUILLEAUME

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár részvénytársaság

BUDAPEST, I., Budafoki-ut 13533. hrsz. — TELEFON: — 60-11, 60-12, 60-13, 60-14.

Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek. Elektrolitikus vörösréz huzalok, okonitvezetékek, ♦♦♦♦♦♦♦♦ szerelvények stb. ♦♦♦♦♦♦♦♦

A téglafogyasztás 1915. év első felében. A magas téglárak, a munkahiány és a drága építési hitelek miatt 1915. év első felében az építőipar teljesen stagnált és a téglafogyasztás a minimálisra csökkent. A háborus esztendő téglafogyasztásáról Gold Marcel, a budapest-szentlőrinci téglagyár igazgatója a következőképpen nyilatkozott:

Az idei év első felében mindössze 19 millió darab téglát szállított le a téglakartell, az előző év megfelelő időszakában leszállított 73 millió darab téglával szemben. A gyárak ez idén kapacitásuknak mindössze 3/4 százalékát használták ki eddig. A második félesztendőben még körülbelül 10—11 millió téglát leszállítására van kilátás, úgy hogy ha minden jól megy, az idei fogyasztás megközelíti majd a 30 milliót, ami a gyárak szempontjából nem reprezentál valami nagy összeget. A téglák ára most 60 korona. Ezt az árat a fuvardíjak drágulása és a megdrágult termelési költségek okozták. Régebben normális viszonyok között 1000 darab téglát fuvardíja 8 korona volt, de most 20 koronára emelték föl a fuvarosok az árat. Ez okozta a téglárak 60 koronára való felemelését.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Die Jahresproduktion der Harkortschen Bergwerke.

Die Harkortschen Bergwerke und chemischen Fabriken zu Schwelm und Harkorten A.-G. zu Gotha teilen mit, dass die Goldproduktion der Siebenbürger Werke im Juni 1915 135.097 Gramm betrug. Die Produktion der Vormonate stellte sich auf 1,115.588 Gramm. Es ergibt sich also für das ganze Geschäftsjahr 1914/15 eine von 1,550.685 Gramm gegen 1,948.105 Gramm im Vorjahre. Die Jahresproduktion stellt sich demnach um 397.420 Gramm niedriger als im Vorjahre.

Die Deutsche Erdöl-A.-G. Berlin. Die Generalversammlung der Deutschen Erdöl-A. G. Berlin hatte die Aufsichtsratsmitglieder der Diskonto Gesellschaft, die ihr Amt niedergelegt hatten, erneut in den Aufsichtsrat gewählt. Zum ersten Präsidenten wurde Geheimrat *Springer*, zum ersten Vizepräsidenten Paul *Schwabach*, zum zweiten Vizepräsidenten Dr. *Solmsen* gewählt. Die beiden sich bekämpfenden Finanzgruppen kaufen an der Börse Aktien auf, um, für den Fall einer neuen Generalversammlung, für sich die Mehrheit zu gewinnen. Die Generalversammlung hat die vorgelegte Bilanz genehmigt und die Dividende auf 12 Prozent festgesetzt, obwohl der erzielte Reingewinn eine höhere Dividende zugelassen hätte. Der für 1914 erzielte Rohgewinn beträgt 7,513.530 Mark, einschliesslich der vom Vorjahre überschriebenen 1,552.264 Mark. Besonders interessant sind in der Bilanz enthaltenen Ziffern über die Beteiligungen der Gesellschaft an rumänischen Unternehmungen. So beträgt der Anteil an den 9,19 Millionen Francs der „Concordia“ 4,46 Millionen Francs; an den 2,24 Millionen der „Vega“ 1,09 Millionen Francs; an den 2,51 Millionen des „Credit Petrolifer“ 1,27 Millionen Francs und an der „Ersten rumänischen Bohrgesellschaft“ in Liquidation 210.000 Francs. Wie es scheint, wird der Krieg für die Zukunft ein engeres Zusammenwirken

der grossen deutschen Petroleumgesellschaften zur Folge haben. Zwischen der Gruppe „Deutsche Erdöl-A.-G.“ und „Deutsche Petroleum-A.-G.“ besteht schon ein gewisses Zusammenwirken, es ist aber interessant, dass sich wahrscheinlich auch die „Deutsch-amerikanische Petroleum-A.-G.“ an dieser gemeinsamen Arbeit beteiligen wird.

Freistädter Stahl- und Eisenwerke A.-G. Dieser Tage fand die ordentliche Generalversammlung der Freistädter Stahl- und Eisenwerke A.-G. unter dem Vorsitz des Präsidenten Kommerzialrates Robert Pollak statt. Es gelangt von dem verbleibenden Reingewinn von 197.762 (i. V. 248.859 K) eine 5prozentige Dividende (i. V. 7 Prozent) zur Ausschüttung. Dem Reservefonds wurden (wie i. V.) 30.000 K zugewiesen und ein Betrag von 32.037 K (i. V. 25.275) auf neue Rechnung vorgetragen. — In den Verwaltungsrat wurde Geheimer Rat Karl v. Lang, G. d. I. i. R. gewählt. In den Aufsichtsrat wurde die Herren Jakob Czech, Viktor Hoffmann und Alfred Wolf als Mitglieder und Kommerzialrat Edmund Gerich und Ingenieur Franz Piffement als Ersatzmänner wiedergewählt.

Die Erdölproduktion der Steaua Romana. Trotz der schweren Zeiten hat die Steaua Romana im Geschäftsjahr 1914—15 doch mit 389.893 Tonnen Rohöl die Förderung von 1913—14, die 382.170 Tonnen betrug, übertroffen. Dieser günstige Erfolg wurde erzielt, obwohl die Ausbeute der Gruben von Policiori und Bacau wesentlich auf die Hälfte der Förderung oder noch darunter beschränkt wurde, vornehmlich wegen Mangel an Aufnahmeräumen für das Rohöl. Die Mehrproduktion ist zumeist den Ausbrüchen nächstehender Sonden zu verdanken: Nr. 253 Chiciura mit 4 Waggons täglich; Nr. 232 und Nr. 243 Bunca mit 2 beziehungsweise 8 Waggons täglich; Nr. 235 Tzontzeshti mit 3/4 Waggons täglich und Nr. 6 Moreni-Tzuicani mit 5 bis 40 Waggons täglich. Als mittlere Tagesleistung rechnet man im ganzen 9 1/2 Waggons und im einzelnen in Campina 31 Waggons; in Moreni 20 Waggons; in Bushtenari 27 Waggons; in Botari 1/2 Waggon; in Sarata 1 Waggon; in Policiori 10 Waggons und in der Moldau 2 Waggons. (Moniteur du pétrole roumain.)

(870/52)

BÁNYAZENEKAROK
felszerelése tekintetében legalaposabb tájékoztatást nyújt úgy a hangszerek minősége, mint mennyiségére vonatkozólag a „Zenekari felszerelések táblázata“ című irodalmi munka, melyet a szerkesztője és kiadója: **Sternberg Armin és Testvére** cs. és kir. udvari hangszergyáros cég Budapest, VII., Rákóczi-ut. 60. sz. érdeklődőknek ingyen és bérmentve megküldi. Ugyanott bányászati és automobill jelző kőrökről és jelző hangszerekről a különleges képes ábragyűjtek is megjelent, amelyet a cég szintén bérmentve küldi.